

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Resolutiones Pastorales De Præceptis, Vitiis Capitalibus, Et De Sacramentis

Marchantius, Jacobus

Coloniæ Agrippinæ, 1655

Tract. VI. Resolutiones casuum Pastoralium. De Moribundis & mortuis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41699

TRACTATUS VI.

RESOLUTIONES CASVVM

Pastoralium,

DE MORIBUNDIS ET

mortuis.

CAPUT I.

DE EXTREMAM VNCTIONEM

suscipientibus & ministrantibus.

QUAERO. *An pueris habentibus
usū rationis danda sit Extrema-
Unctio?* Resp. non solere dari, nisi post-
quam ad Sacramentum Communio-
nis admissi sunt. Non video tamen
cur eis non possit administrari, cum
tam capaces peccati mortalis judi-
cantur, & cum per sensus qui inun-
guuntur, certum est deliquisse. Ne-
que enim est Ordo necessarius inter
Eucharistiam & Extremam-Unctio-
nem; tum quia olim dabatur alicubi
ante Eucharistiam, seu Viaticum; tum
quia major requiritur reverentia ad
Eucharistiam, quam ad Extremam-
Unctionem; & ideo posset hujus capax
esse puer, qui necdum foret capax Eu-
cha-

charitativæ. Potest tamen Pastor hac in re consuetudini suæ Dœcesis sese accommodare.

2. *QUAERO. An mulieribus in partu periclitantibus danda sit Extrema-Vnctio?* Resp. id vetari in *Synodo Mediolanensi* 4. p. 2. in his tamen provinciis solent dari. Nec apparet ratio sufficiens, cur privarentur hoc fructu. Quantum ad phreneticos, furiosos, aut amens, eis etiam administranda est, nisi perpetuo fuerint tales, aut nisi excommunicatione, vel notorio peccato in amentiam inciderint, sine ulla poenitentia.

3. *QUAERO An pastor tenetur per Vnctionem, & alia Sacramenta, adesse infirmo moribundo?* Resp. stricta obligatione non teneri, nisi forte ad talem statum redactus sit, ut illius praesentia moraliter judicetur necessaria: puta quia variis agitur tentationibus, quibus praesentia Pastoris opem debet ferre. Tenetur enim Pastor salutem ovium suarum curare, quamdiu illis superest halitus; & quando hic & nunc

indicatur esse periculum, tanto stri-
 ctius obligatur, quandoquidem dam-
 num foret irreparabile.

4. *QUAERO. An teneatur Pastor mo-
 vere agrum de testamento condendo? &
 hoc ordinarie debere fieri, atque et-
 iam praescribi in Pastoralis Leodiensis, ut
 post Eucharistiam administratam à
 Pastore fiat. Putat vero Navarr. cura
 quibusdam, esse obligationem sub
 mortali; sed existimo id solum verum
 esse, quando Pastor praevidet vel praev-
 idere debet damna gravia secutura
 post mortem, si aeger non testetur. Ex-
 hortandus vero est infirmus ad testan-
 tum, dum est in gratia; & si testamen-
 tum condidit, dum non erat in gratia,
 hortandus ad illud Deo offerendum;
 dum in gratia jam existit.*

5. *QUAERO. Si infirmus velit testari,
 Parochus teneatur ejus testamentum
 amquam Notarius conficere & scribere?
 Resp. si nullus sit alius qui id possit, te-
 neri. Unde Parochi omnes in nostra
 Diocesi Leod. censentur ad hoc inju-
 dicio competentes Notarii, adjunctis
 duo-*

duobus testibus, sicut & in causis matrimonialibus. Veruntamen velim Curatos sese quantum possunt, ab hoc onere eximere, & illis committere qui juris & praxis sint periti. Etenim à Jurisconsultis peritissimis audiui, maximam partem processuum & litium quas tractant, originem habere ex imperitia, vel Notariorum, vel Parochorum, qui testamenta aut matrimonialia scripta condentes, non expresserunt clare, vel satis peritè mentem testantis, aut contrahentis: ideoque sine sufficienti capacitate Scripturis similibus conficiendis se immittendo, gravium damnorum causæ existunt.

6: **QUAERO** An quando quis absolvitur in periculo mortis, debeat alia forma, quam ordinaria absolvi? Respondeo sufficere ordinariam: Ego te absolvo à vinculo excommunicationis in quantum possum & indiges, deinde ego te absolvo à omnibus peccatis tuis, &c. Rectè tamen additur, à vinculo excommunicationis & omnibus censuris, ut etiam docet Paderbornensis.

rochiale Leodiense, fol. 141. agens de Ex-
 trema-Uñctione. Ubi tamen cave er-
 rorem quorundam, qui ministrantes
 Uñctionem, jubent recitari *Confiteor*
 per ægrum, vel assistentes, deinde
 formam jam dictam pronunciant, qui
 eam in Parochiali ibi reperiunt: nec
 advertunt esse formam sacramenta-
 lem, quæ non est danda, nisi cum æ-
 ger peccatum aliquod confitetur. Er-
 ror autem iste gravis est, nec tamen in-
 frequens.

CAPUT II.

De modo adjuvandi Moribundum.

QUAERO. *Quis optimus modus mo-
 ribundum adjuvandi?* R. I. hor-
 tandus est, ut Symbolum Apostolo-
 rum plenâ fide recitet vernaculo ser-
 mone; vel si non potest ore, mente id
 faciat cum Sacerdote, & annuat se
 intelligere, & protestari se in ea fide
 velle mori, & perseverare. Iuvat e-
 nim plurimum - ut sicut in ingressu vi-
 tæ per Baptismum, Symbolum per se,
 vel per susceptorem quisque recitat;
 ita & in egressu ex hac vita idem

Nn repe-

repetat. Sic *S. Petrus Martyr* in ultimo spiritu digito suo proprio cruore asperso scribebat in terra, *Credo in Deum Patrem Omnipotentem.*

2. Hortandus est, ut spem vivam & firmam concipiat vitæ æternæ, non tam suis innixus meritis, quam meritis Domini nostri Jesu Christi. Quod si diffidentiâ, torpore, pusillanimitate anxius aut dubius appareat, bonum est illi insinuare illud ex Psalmis: *In te Domine speravi, non confundar in æternum.* Item illud; *Quare tristis es anima mea, & quare conturbas me? Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare vultus mei, & Deus meus.* Ut hæc & similia frequenter ore & corde repetat, adjuvandus est.

3. Excitandus est in illo actus frequens contritionis, & amoris Dei super omnia, detestando omnia peccata vitæ præteritæ, propter Deum summum Bonum, summo amore amandum.

4. Excitandus est in eo actus perfectæ resignationis, & oblationis sui, secundum animam, & corpus, statum-

que

que presentis morbi, cum omnibus doloribus & incommoditatibus. Quatenus concipiat fervens desiderium ac votum, per quod optet omnes voluntates Dei, omnia consilia & desideria erga se animæ Jesu Christi, perfectissime adimpleri in se, usque ad ultimum momentum.

5. Monendus est, ut omnia sua desideria, suspiria, languores & dolores uniat cum doloribus & languoribus Jesu Christi in cruce patientis, & ad mortem usque ex obedientia Patris se humiliantis; ut ex unione illa, accepta etiam fiant Patri æterno.

6. Moneatur concipere specialem devotionem & attentionem, tum ad agoniam Christi in Horto Patrem orantis; tum ad tres illas horas, quibus languens in summis cruciatibus pendit in cruce, valido cordis clamore, cum lachrymis & suspiriis, orans pro omnibus afflictis, ipse derelictus est afflictissimus, Vir dolorum, novissimus virorum.

7. Proponenda est ei specialis de-

N n 2 votio

votio ad cor Jesu amorosum lancea aperta, in quo fons omnis consolationis & gratiæ reperitur, & omne bonum: atque per illam portam pietatis patet ingressus ad misericordiam, ad vitam & gloriam. Jungat ergo sapius cor suum, & uniat illud cordi amoroso Domini nostri Jesu Christi, à quo omne bonum & meritum. Unde si aliquando diffidentia aliqua obrepit à sathana immissa, confidenter dicat cù D. Bernardo: *Ego quicquid mihi deest, usurpo ex vulneribus Domini nostri Jesu Christi, quia misericordiâ affluunt, nec desunt foramina, per qua effluant.*

8. Moneatur rogare Deum: *Cum defecerit virtus mea, ne derelinquas me neque projicias me. Deus ne elongeris à me Deus meus in auxilium meum respice.* Ad hoc autem juvabit ei proponere ut specialiter deprecetur Dominum, quatenus in extremis, cum amplius loqui non dabitur aut intelligere, velit ipse acceptare omnia suspiria ad extremum halitum usque; quæ quidem ex nunc illi offerat, optans ut toties quoties recipi-

abit, tot sint resignationes & oblationes cordis sui palpitantis; ad cor Jesu, & ad voluntatem ejus perfecte semper adimplendam, respirantis.

Denique, edocendus est iaculatorias aliquot orationes breves, sive ex Psalmis sive ex Litaniis, aut precibus Ecclesie, quibus frequenter & ferventer affectum cordis possit renovare. Et his etiam utatur Sacerdos coram ægro, breviter insinuando, potius quam prolixo discursu, aut exhortatione, quæ quãdoquã non solum inutilis est, sed molesta illi qui capite & auditu debilis est.

Hæ autem breves oratiunculæ, modo ad Patrem, modo ad Christum, modo ad Spiritum S. dirigi possunt, modo ad Virginem, aut Angelum custodem, vel Sanctum, cujus particulari protectioni se æger commiserit. Apud illos qui rudes sunt & illiterati, sufficet eas depromere ex Oratione Dominica, Symbolo, aut Salutatione Angelicâ. Unaquæque enim petitio Orationis Dominicæ cum affectu elevata & raminata, efficaciter potest

animum ægri afficere & reficere. Quid enim melius potest æger in ore habere, quam illud: *Pater sanctificetur nomen tuum?* Aut illud: *Pater fiat voluntas tua.* Aut illud: *Adveniat Regnum tuum.* Aut denique illud: *Et ne nos inducas in tentationē, sed libera nos à malo.* Quid ad Virginem efficacius dirigi potest, quam istud: *Sancta Maria Mater Dei, ora pro nobis peccatoribus nunc in hora mortis.* Aut istud: *Maria Mater gratia, Mater misericordia, tu nos ab hoste protege, & hora mortis suscipe.*

Hæc modo sufficiant de hac re breviter insinuata, de quibus forsitan fufius potero alibi ex professo differere, Tractatu eo hac re speciali,

CAP. III. De Extrema-Vnctione & aliis Sacramentis tempore Pestis ministrandis.

Queritur, an in rigore Theologico loquendo, teneantur Pastores peste infectis Extremam-Vnctionē administrare? Resp. 1. multas Synodos Diœcesanas in Belgio videre ita ordinare, *Cambracensis T. 5. c. 10. Iprensis T. 8. cap. 1. Audomarenfis Tit. 19. c. 1. Leod. T. 4. c. 8.*

Atta-

Attamen in praxi id permultas involvit difficultates.

1. Quia in Parochiis ruralibus sæpe unicus est Sacerdos, qui si domos infectas ad id ingrediatur, jam & ipse vitabitur ab iis qui sani sunt; nec Sacramenta de ejus manu suscipere volent, nec conversationem cum ipso permittent, ne periculum afferat contagionis. Etenim ob illam etiam causam, *S. Carolus* Religiosos in subsidium Sacramentorum ministrandorum tempore pestis advocare coactus fuit, quod plerique fugerent proprios Sacerdotes, qui contagiosis adfuissent, pro ut ipse testatus fuit Superioribus Religionum, & habetur *c. 6. l. 4. vitæ ejus*

2. Si contingit Pastorem contagio infici, & emori, multa confusio in grege solet subsequi, multa inordinatio circa Divinorum ministerium. Nec enim facile statim reperiri potest qui subrogetur: ita ut experientia docuerit per plures hebdomadas quandoque gregi non fuisse provisum de ministro. Adde, aliquos expresse docere,

quod si Parochus toti populo sit per-
necessarius, adeo ut ejus mors magna
sit populi desolatio & jactura, sufficere
ut necessaria Sacramenta ministret. Ita
Sylvius q. 32. ar. 3. supplem.

3. Episcopi hoc in Synodo ordinan-
tes (cum sint Pastores Pastorum) de-
berent sollicitam curam gerere, ut de
ipsis Pastoribus ruralibus subveniatur,
si periculum incurrant, vel ipsis de-
ficientibus per mortem, ut statim sub-
stituatur idoneus minister. At ipso-
rum aliqui, vel ob distantiam, vel ob
neglectum, non eam quam à Pastori-
bus ipsi requirunt, illis tunc in pericu-
lo existentibus, vel plebi desertæ cu-
ram impendunt. Sic forsan conqueri
hic quis posset de aliquibus, quod *one-
ra importabilia alligare velint, quæ ipsi
digito nolunt movere.*

4. Extrema-UNCTIO non est de neces-
sariis ad salutem, nec est de præcepto:
Ergo in contagiosis morbis, in quibus
est periculum, non videtur tam gravis
obligatio ministris imponenda.

5. Non obstante ordinatione illâ
Syno-

Synodorum, Praxis videtur obtinere, urgente pestilentia non administrandi hoc Sacramentum, nisi fortè in urbibus, ubi Religiosi ad id se exponunt aut alii Sacerdotes charitate magis impulsivi, quàm rigore præcepti. Possemus testimonium reddere de variis locis, ubi ab Episcopis non fuere puniti aut reprehensi Parochi, qui tempore pestis ministrare Extremam Unctionem neglexerant: De *Italia* testatur *Possivinus* in plerisque locis non esse moris, ut administraretur à Pastoribus. De *Hispania* & nonnullis aliis Provinciis, idem mihi testatus est *D. Leander de S. Martino S. T. Doctor in Academia Duacena*, qui multas frequentavit Provincias.

Resp. itaque 2. generaliter loquendo, Synodales constitutiones rectè asserere id ordinariè debere fieri: ut faciliè Pastores hic se non excusent, trepidantes ubi timor non est, aut ubi charitas foras debet timorem pellere. Supponunt ergo ordinariè non esse ita morale periculum, sed illud posse
vita-

vitari, tum per medicamenta præter-
 vantia tum, providendo ut ægri con-
 stituantur in loco ad quem securior
 fit accessus, tum utendo aliquâ ob-
 longiore virgulâ ad ungendum, aliis-
 que præcautionibus. Cum autem his
 omnibus persuppositis, vel medico-
 rum, vel prudentum iudicio adhuc
 morale periculum permanet, multo-
 rum Theologorum sententia est non
 obligari Parochos; magnæ verò per-
 fectionis esse, si perituram vitam con-
 temnentes, ad id se resolvant ex cha-
 ritatis fervore. Huic sententiæ sub-
 scribit *Suarez*, hanc Cathedræ Prima-
 riæ Professor eximius *Io. Clarius* in *A-*
cad. Lovan. publicis scriptis docuit. Et
Em. Sà in Aphorismis cum multis di-
 cit. *V. Parochus. Tenetur tempore pestis*
ministrare salutari necessaria Sacramenta
 indicans ea quæ non sunt necessaria,
 non teneri. Idem fortiori ratione do-
 cerent illi qui dicunt Parochum non
 teneri administrare Sacramenta, extra
 tempus præcepti ad illa obligantis su-
 scipientes, inter quos recensentur *Re-*

Richardus 4. d. 18. Ioan. Med. q. 37. de con-
fess. Sylvester V. Confess. 1. q. 18. Invenio
quoque S. Carolum misisse ad Pontifi-
cem, ut resolutionem haberet, an
Pastores *Mediolani* posset cogere ad
Sacramenta omnia administranda ur-
gente gravissimâ pestilentia: sed cum
omnium aliorum quæ simul poscebat
responsum acceperit, illud dilatum
fuit, nec resolutionem accepit. Fortè
ne conscientis aliquorum grave ni-
mum onus, aut laqueus inijceretur,
res Doctorum opinioni est relicta. In-
venio quoque eundem cum Parochos
eorum se congregatos, sanctis ad id
monitis extimularet, operis hujus
perfectionem, & sublimem remune-
rationem proponendo, addidisse se
consultationem cum viris doctis &
suis iniisse (quia Romana determina-
tio non adveniebat) per quam resolu-
tum erat eos ad minus obligari ad Sa-
cramentum pœnitentiæ & Euchari-
stiæ ministrandum; ergo nec de Ex-
trema Unctione illi ausi sunt obliga-
tionem affirmare. Vide *lib. 4. vita eius*

c. 3. Attamen plerique hujus Viti Sancti non solum sermone, sed & exemplo previo succensi ad omnia promptos sese obtulere. Et absque dubio si Episcopi talibus occasionibus se Carolos exhiberēt zelo & opere, repeterent & Pastores non parcentes etiam suæ vitæ.

Quantum ad Eucharistiam communior opinio est Theologorum, obligari ad eam ministrandam Parochos etiam cum periculo. Existimant enim jure divino obligari unumquemque ad eam sumendam in mortis articulo ex quo consequitur, ægro tunc petenti ministrandam esse. Nec excusationi locus facile admittitur nisi fortè paucis ante diebus (v. g. ante octiduum) æger communicaverit, in communi periculo se disponens ad Dei beneplacitum. Unde ad Eucharistiam frequenter suscipiendam hortandi sunt tunc Fideles, ut periculum suum ac Ministrorum præveniant. Ac bona praxis est, statim in aliquam domum contagium se

psent

pferit, non solum infectam personam,
 sed & omnes illius habitationis ac vi-
 cinia Communionem sacra præmuni-
 re; quod si post aliquot dies morbo
 corripiantur, sicut non tenentur de-
 huc communicare, sic nec minister
 administrare. Sic docent *Palud.*, *Soto*,
 & quidam alii Theologi; licet quis
 ignorans periculi mortis octo vel de-
 cem dies antè communicarit, non te-
 neri illo postea superveniente, iterum
 communicare, sed satisfacisse præce-
 pto divino. Sic enim revera paulò an-
 te mortem dicetur communicasse,
 quod vis præcepti requirit: & finis e-
 jus est, ad transitum ex hac vita præ-
 paratio. Unde licet quis ignorarit pe-
 riculum, nec reflexionem expressè fe-
 cerit ad præceptum: censetur tamen
 quilibet habere intentionem virtua-
 lem, seu implicitam, adimplendi o-
 mnem obligationem, quam potest &
 debet. Sic ignorans esse Festum, si au-
 dierit Missam; censetur satisfacisse
 præcepto. Liberior hac in materia &
 favorabilius pro ministris loqui vi-
 den-

dentur, qui asserunt eum qui in Paschate communicarit, si in articulo mortis non communicet ex negligentia sine contemptu, non peccare mortaliter. Cujus opinionis sunt Sylvester Eucharistia 3. n. 3. Cajetanus v. Communio Sà ver. Eucharistia, & quidam alii.

Audiendus & in hac materia est Ant Diana, qui novissimè in p. 5. tract. 3. Resol. 53 hanc nostram sententiam & resol. citat de administranda Communionem peste infectis, ad quod obligari ordinariè Parochos, dicimus. Et tandem ait: *Sed contrarium docet Philibertus Marchinus, cum Philiarcho Magolo, Benzonio. Tabiena, & aliis Et ita definiuit Gregorius 13 anno 1572. die 10. Decembris in Epistola ad Card. Carolum Borrhomaum, nunc inter Divos relatum, sequentis tenoris, Auditis Cardinalium votis, & facta sanctissimo relatione, Sanctissimus decrevit scribendas esse simpliciter litteras ad Cardinalem. Die autem 13. ejusdem mensis Congregatio censuit scribendas esse litteras in hac formam: Parochi tempore pestis te-*
nearum

neantur omninò residere in suis Ecclesiis
 parochialibus, & si non resideant, agen-
 dum contra eos ex decreto cap. 1. sess. 25.
 & servatâ formâ ibi præscriptâ. Mini-
 strent verò Parochianis peste infectis Sa-
 cramenta Pœnitentiæ & Baptismi per a-
 lios Licet Alciatus diceret, quod ex duo-
 bus ultimis verbis, videatur prohiberi
 ne Parochi etiam volentes per seipsos hæc
 duo Sacramenta ministrent, tamen tota
 Congregatio dixit, quod ista erat mens
 Sanctissimi in prohibendo hæc Parochis,
 ad commodum Parochianorum qui sani
 essent. Hi enim verisimiliter nollent con-
 versari cum Parochis euntibus ad infir-
 mos peste. Ita sacra Congregatio. Hacte-
 nus Diana. Quæ quidem si ita sint, fa-
 vorabilia sunt Parochis.

Austeriores porrò hac in materia
 videntur illi Theologi qui volunt in-
 fundi à ministro ori illius qui contagio
 infectus est Eucharistiam, propriis
 manibus ministri, nec alium admit-
 tunt modum ministrandi: quod tamen
 omnino periculosum est, ob halitum
 ægri contagiosum. Alii varios alios
 modos

modos ministrandi permittunt & practificant, quos tamen ab Episcopis examinari optarim ; ne quidam illorum non satis reverentem Sacramenti tractationem involvant.

Quidem curant benedici particulas corporalium, in quibus Sacrum Corpus Domini deponant loco aliquo securo, ad quem ægro sit accessus ; ut ipsemet sumere possit , aut per personam assistentem sibi in ægritudine ad id adjuvari, quæ pars corporalis igni postea traditur: Alii Capsulis vel parvulis vitris utuntur è quibus æger illud ore desumit Alii aliis utuntur modis. Ego licet consultus & securius non dubitem, si propriis manibus ministrati possit, non video tamen cur in præsentissimo periculo, aliqui alii modi reprobari debeant, adjuncta tali reverentiâ quæ hic & nunc adhiberi potest sine periculo in tali rerum statu. Ratio est, quia ritus sic administrandi, ut suscipientis ori infundatur Eucharistia, est solum de præcepto Ecclesiæ; quod præceptum non videtur obligare
cura

cum tanto periculo vitæ. Nec refert de jure divino & naturali esse, ut reverenter administraretur Eucharistia: Non enim alii modi irreverentiam continent. Patet *primò*, quia olim notum est propriis manibus suscipientis sumptam fuisse; gerebant enim Fideles linteolum manu, quod *Dominicale* vocabatur, & in illo deponebatur Eucharistia à Sacerdote. 2. notum est sævientibus olim Tyrannis, Fideles domum Eucharistiam detulisse, vel quotidie, vel pro oportunitate sumendam. 3. etiam nostro sæculo concessit Summus Pontifex *Maria Regina Scotia*, ut in carcere asservaret sibi Eucharistiam sumendam à se, eò quod accessus non pateret Sacerdoti, ut alibi dixi. Non ergo per se est irreverentia, quod laicus ex aliquo loco securè & honestè apparatus, vel ipsemet per se, vel ope alterius Sacramentum sumat in tali necessitate, ad vigilante ipso Sacerdote, ut reverenter & cum pietate fiat. Quamvis extra necessitatem hoc nolit fieri Ecclesia, ad majorem ipsius Sacramenti

dignissimi reverentiam, & dignissimam tractationem,

Quicquid ergo hic dicat *Dianaps. resol. tract. 3.* præstat sic administrare, quam non administrare, nec ipse respondet rationibus jam adductis probantibus hic non esse per se irreverentiam. Hinc etiam aliqui Episcopi aliquem ex dictis modis admittunt. De qua re sic dicit *Iacobus Mancinus, Tract. de infirmis visitandis, præct. 8. dub. 18.* Non erit incongruum cum decenti instrumento, & debita reverentia, absque scandalo, hoc Sacramentum tempore pestis ministrare. Accedit usus assiduus quem tenet Reverendissimus D. Petrus de Marchis Archiep. Smirnensis in sua Diocesi, in qua pestis assidue urget. Post illorum confessionem Sacerdos ponit reverenter particulam consecratam super folium pagine albae extensæ super scabellum, & dictis verbis, Domine non sum dignus, infirmus accedit, & linguâ particulam reverenter sumit, accipitque purificationem. Interim Clericus candelâ accensâ in summitate virgæ paginam comburit,

burit Quem usum probabilem puto, tutaque conscientia teneri posse tempore pestis tantum Hæc ille.

Quidam etiam Theologiæ Professor Societatis sic habet: *Eucharistia tempore pestis potest dari virgulâ, in cuius extremitate sit Luna argentea, vel aurea, vel cuprea inauratâ, in qua sit Hostia communicaturo danda; vel dari potest in pixide, vel in charta vel in vitro cû vino.* Ita P. Ioannes Sebastiani, Mõtibus Hanoniæ Professor in Manuscriptis.

Quantum ad Sacramentum Pœnitentiæ, tenetur tunc Pastor ministrare etiam cum periculo vitæ. Nec exceptioni locus est, nisi ubi morali certitudine constat de bono statu ægri, v. g. quod paulò ante ægritudinem confessus sit, & quod timorata & sollicita sit conscientia, nec nisi veniali culpæ obnoxius: ex altera parte verò evi lens sit contagii periculum, nec facile futurum, ut si Parochus inficiatur, de alio possit provideri. Tunc enim commune bonum multum præponderat. Hæc tamen non temerè

præsumenda sunt, ut subditus defertur.

Hoc porro adjicimus, in evidenti periculo posse fieri confessionem materialiter non integram a pœnitente & à Sacerdote, parte peccatorum audita, absolutionem impendi: excitando pœnitentem ad omnium quantum in se est contritionem, vel attritionem. Est enim talis confessio formaliter integra, & à Theologis solet recenseri causa sufficiens faciendi confessionem non integram materialiter, periculum vel spiritualis vel corporalis salutis alicui impendens. Ita Suarez & alii.

Ulterius sic asserit Hurtadus de Pœnit. disp. 9 diffic. 10. *In periculo mortis, ut in peste, bello, aut naufragio, quando periculum imminens aliud non admittit, possunt omnes simul signo aliquo, ut genuflexione, significare se peccasse sic in communi & de eo dolere; ut continget, si Confessarius dicat omnes qui volunt à peccatis absolvi, genuflectant. Et tunc etiam possunt omnes simul absolvi hac forma: Ego vos absolvo à peccatis ve-*

stris,

stris. Ita ille, sed tu pondera. Nam inter milites audio solitum, ut instante prælio, solâ manus extensione, tota cohors aut legio absolutionem petat. Sed quâ detur securitate, nescio, quia plurimi inter eos nonnullis antè diebus scientes se in periculo, ne quidem de confessione cogitant.

Quæritur postremò, quantum ad Extremam Uctionem, an in periculo contagii sufficiat unica unctio in aliqua corporis parte? Resp. hanc opinionem probabilem omnino esse, tum ob auctoritatem Doctorum, tum ob multiplicem rationem, ideoque à nonnullis hoc tempore in praxi usurpari.

Primò quidem auctoritatem illi dat Pastorale Gebennense R. Franc. de Sales Episcopi, doctrinâ & sanctitate spectatissimi, in illo sic lego in tit. de Extrema Uctione: *In morbis contagiosis, ut periculum vitetur, sufficit inungi organum sensus magis ad unctionem expositum dicendo: Per istam unctionem & piissimam suam misericordiam, indulgeat tibi Dominus quicquid deliquisti*

per visum, auditum, gustum, odoratum,
 & tactum. Idem habet Pastorale Mech-
 liniense anno 1589, quamvis id omis-
 sum sit in editione 1607, apud More-
 rum suasu ut apparet quorundam Lo-
 vaniensium Doctorum, contrariam
 opinionem sectantium. Idem habet
 etiam Pastorale Ruramundanum im-
 pressum circa annum 1589. Item pa-
 storale Bartholomai ab Aula, per Theo-
 logos aliquos nov. probatum anno
 1573. et hujus opinionis sectatores fue-
 re Io. Hesselius, celebritas Lovanii Do-
 ctor, & Io. Molanus Tract. 4. Theol.
 pract. Accedit auctores Octavii Tri-
 caricensis Episcopi, per Germaniam, &
 Belgium. Nuntii Apostolici in Direct.
 Ecclesiasticæ disciplinæ, ubi sic ait: Et
 si ordinariè sint inungenda singula sin-
 gulorum sensuum loca, nec nisi gravis-
 sima necessitas cogat aliter faciendum;
 constabit tamen Sacramentum, & ad
 evitandum contagium suffecerit, si in-
 ungatur sensus organum magis exposi-
 zū, dicendo: per istam unctionem & piis-
 simam misericordiam suam indulgeat
 tibi

tibi Dominus, quidquid deliquisti per visum, auditum, gustum, odoratum & tactum. Idem sequuntur aliqui recentiores, inter quos Franc. Silvius in *Supplem. D. Thomæ*. Consulunt verò, ut unctio fiat in Capite; quia ibi maxime vigent sensus.

Secundo confirmatur ratione desumptâ ex Trident. dicente, *Ecclesiam Romanam non aliud observare in administranda unctioe quantum ad ea qua adhuc hujus Sacramenti substantiam perficiunt quam quod B. Iacobus præscripsit*. At ille unctioem præscribit, non verò unctioem quinque sensuum, ergo illam observat Ecclesia ut essentialem, non illas, alioqui observaret aliquid quoad substantiam, quod Apostolus non præscripsit. Addi deinde potest, quod ex more Ecclesiæ, ungantur non ipsa sensuum organa, sed partes vicinæ, ut patet in oculis, & auribus, & organo gustus: ut etiam magis constat in iis qui aliquo sensuum organo sunt orbati; ergo censet Ecclesia, non esse de essentia, ut sensuum loca ungantur;

tur; sed sufficere ad essentiam, partem aliquam corporis ungi, cum ubique sensus vigeant, quamvis organa, si possit fieri, ad expressiorem significationem debeant ungi. Denique *Florent.* & aliâ Concilia enumerant septem unctiones, nec distinguunt: & ita ex illis nequit colligi quod quinque magis sint de essentia, quam septem & per consequens non repugnant assertioni, quæ unicum dicit perficere essentialiter Sacramentum.

CAPUT IV.

De materia Extreme Vnctionis.

Quæritur, an benedictio Episcopi sit necessaria essentialiter ad materiam Sacramenti Extreme Vnctionis? Resp. affirmare id communem Theologorum sententiam, paucis exceptis, inter quos *Em. Sà. V. Extrema Vnctio*, & *Victoria in Summula n. 217.* qui communi opinioni opponit in verba Iacobi nullam fieri benedictionis mentionem. Favere etiam potest quod tradit *Arcadius l. 5. de Sacram. c. 2.* & post eum *Prepositus*, quod Presbyteri in Ecclesia

Orien-

Orientali soleant benedicere oleum
 Sacramenti hujus, idque ex antiqua
 consuetudine; etiam ante schisma.
 Quod non reprobavit Ecclesia Lati-
 na, quin potius approbatus videtur ille
 usus à Clemente 8. in *Instruct. super ri-
 tibus Græcorum*, anno 1595. ultimo Au-
 gusti. Et huic opinioni, quod benedi-
 ctio Episcopi non sit essentialis, favere
 videtur consuetudo in quibusdam E-
 piscopatibus, in quibus valde parum
 olei Decanis singulis distribuitur post
 benedictionem ab Episcopo adhibi-
 tam. Monentur quidem non benedi-
 ctum guttatim infundere, quia sic to-
 tum participat benedictionem per
 mixtionem, *juxta Capitulum, quod in
 dubiis*, sed tanta debet fieri mixtio, ut
 longè sit major quantitas superaddita,
 quam præexistens; si omnibus oporteat
 Pastoribus sufficienter dare pro
 toto anno. Et licet non unâ vice quan-
 titas superaddatur major, sed gutta-
 tim, & quidè intercisus horis, vel die-
 bus: tamen si semper quod superaddi-
 tur sit benedictum, etsi guttatim fiat &

interposito quidem temporis alienius
 spatio sequeretur hic posse dari quidam
 progressus in infinitum. Si enim quod
 hac hora misceo totum sit benedictum, &
 iterum altera hora mixtum totum be-
 nedictum, & sic de hora in hora possum
 miscere, & de die in diem augere; illud
 totum tandem poterit fieri immersa qua-
 ntitas: quia totum semper exigua mix-
 tione sit benedictum & potest semper
 aliquid superaddi. Saltem hoc in praxi,
 facile est advertere, quod finaliter
 quantitas superaddita superet quanti-
 tatem ab Episcopo consecratam, & qui-
 dem notabiliter, si oporteat satisfacere
 omnibus Parochis. Quapropter vel
 Sacramentum videtur reddi dubium,
 vel dicendum benedictionem non esse
 necessariam necessitate Sacramenti
 vel etiam ab alio quam Episcopo fieri
 posse. Unde vidi ego antiquum quem-
 piam ex Decanis cum misceret olea
 sacra his verbis utentem: *Hac commix-
 tio olei non consecrati cum consecrato pa-
 riter fiat, in nomine Patris, & Filii, &
 Spiritus S. Quam formam ubi didice-
 rit,*

rit, nescio. Interim hæc disputativè
sint dicta, obsecrando Episcopos Reve-
rendiss. Dominos ac PP. meos cum o-
mni humilitate, ut majori in quãtitate
Oleũ sacrum distribuant, maximè in-
firmorum, ne incautã mixtione mate-
ria possit reddi dubia. Quod iterum
alibi obsecravi, & hic repeto, quia
non parum anxietatis mihi hæc inge-
rit mixtio.

CAPUT V.

De sepultura mortuorum,

1. **Q**UÆRO. *An omni die possit sepe-
liri mortuus?* Resp. affirmati-
vè, etiã si dies sit Paschæ, Apud aliquos
visum est in dubiũ revocari, an in die
Parasceves sepeliendus sit mortuus?
Resp. etiam tunc posse sepeliri, sed ta-
men tunc non sunt pullandæ campa-
næ. Quantum autem temporis inter-
esse debeat inter mortem & sepulturã,
ex locorum diversa consuetudine pen-
det resolutio. Nobis ordinantur in
Leodiensi Diœcesi viginti quatuor hore.
Quod intellige, nisi causa subsit, ut
facilè fit in nimio æstu, dum corpora
corru-

corru-

corruptioni sunt obnoxia, aut tempore morborum, &c.

2. *QUAERO.* An Missa de Requiem possit celebrari omni die? Resp. posse, excepto die Parasceves, in quo non potest celebrari ulla Missa. Excipiunt & aliqui diem Sabbati sancti, atque etiam Paschæ. Excipi etiam possent solemnitates aliæ celebriores in Ecclesia, in quibus non est congruum saltem officium publicum & solemne exequiarum celebrare. Immo in nostra Diocesi justè ordinatum est, ut exequiæ & publica mortuorum officia diebus dominicis, aliisve festis non peragantur, sed in diem non impeditâ rejiciantur. Ita Syn, Leod. tit. 10. c. 8. privatim autem celebrare de defuncto diebus dictis licet, & ex causa laudabile esse potest.

Sic lego in vita *Josephi Anchieta, Sacerdotis è Societate*, in Brasilia miraculis clari. Ipso die festo S. *Ioannis Evangelista*, qui tertius est à Natali Christi, celebratam Missam de Requiem certo homini applicavit. Id verò absurdum multis

multis visum est. Quapropter & Superior quasi reprehendens coram aliis quasivit ab eo, cur in tantæ solemnitatis die, ita ab Ecclesiæ ritu exerraret? Respondit illa nocte in Lauretano Collegio Sacerdotem Societatis obisse, suum quondam Conimbricæ cōdiscipulum, seque pro anima illius sacrificium obtulisse. Rogatus est iterū, an aliquid nosset de animæ illius statu: Respondit, Cælum ingressam, cum ad eum sacrificii locum venisset; *Omnia honor & gloria. Hæc ibi.*

3. *QUAERO. An si mulier in partu moriatur, debeant legi orationes, quæ solent recitari ad introducendam puerperam in Ecclesiam, idque super corpore eam mortuo, antequam ad Ecclesiam deferatur pro sepultura? Resp. licet antiquitus ab aliquibus Sacerdotibus hoc videatur practicatum, ut etiam testantur seniores aliquæ matronæ, non video cur fieri debeat; tum quia tales orationes sunt pro viva, & non pro defuncta: tum quia hoc in Rituali non reperitur; tum denique quia sapere videtur*

detur

derur aliquam superstitionem anilem, quâ existimant puerperas ante id haberi quasi Paganas & Ethnicas; per illas autem orationes reddi quasi noviter Christianas. Sic enim loquuntur vernaculè de puerperis, *Ellegist. Payenne.* Edocendæ igitur sunt, hanc introductionem in Ecclesiam non ad aliud fieri, nisi ut redeant post sufficientem naturæ ex partus debilitate restaurationem, reddituræ Deo gratias, & se prolemque illi oblaturæ, imploratâ Sacerdotis per preces Ecclesiæ benedictione. Ex quo etiam consequitur, quando periclitantibus post partum domi eis Sacramenta ministrantur, nõ esse necesse has orationes prævie recitare, quasi per illas ab aliqua irregularitate, sive impedimento Sacramentorum liberentur; quod sapit Iudaismum.

4. *QUAERO. Quinam pri ventur sacra sepultura?* Resp. I. Qui non est baptisatus. Unde puer moriens ante Baptismum, non debet sepeliri in loco sacro, nisi fortè mortuus sit in utero,

nec

nec extractus; tunc enim sensetur pars
 Matris; si autem extrahatur, & separe-
 tur fœtus à Matre, in loco profano est
 tumulandus, Si verò est baptisatus, li-
 cet sit Baptismus dubius, sepultura sa-
 cra ei non denegetur, sive sit dubius ex
 parte materiæ, per quam baptisatus
 fuit sive ex eo quod dubitabatur vive-
 re: Iudicandum enim est in favorem
 infantis, quamdiu durat dubitum.

Resp. 2. Excommunicatus nomina-
 tim denunciatus, vel notorius percus-
 sor Clerici. *Dico* nominatim excom-
 municatus, & c. quia hos solos tenemur
 vitare, dum vivunt, sic eiam dum
 mortui sunt, Nam cui communicavi-
 mus vivo, possumus & communicare
 mortuo.

Dices: Ergo passim hæretici poterunt
 sepeliri in loco sacro, si nominatim nõ
 denunciatur excommunicati; Resp.
 negando consequentiam. Nam li-
 cet ex eo capite quod excommunica-
 ti censeantur, sed non vitandi ante
 denuntiationem, possit excusatio esse:
 tamen si manifesti sint & discesserint

in

in hæresi sine signis pœnitentiæ, privandi veniunt sepulturâ, quia in statu notorio peccati mortalis moriuntur, quales omnes non sunt sepeliendi in loco sacro, ut statim dicemus.

Adverte verò in locis quæ occuparunt hæretici, sive in Ecclesiis & Cœmeteriis, in quibus corpora sua sepelierunt, cum prius Catholicorum corporibus sepeliendis illa loca deservirent, non esse necesse exhumari ista corpora; tum quia non possunt ossa eorum distingui ab ossibus Catholicorum; tum quia ut plurimum hæretici isti non fuerunt nominatim excommunicati. Sufficit ergo, dum iterum redeunt in usum Catholicorum, aspersione aquæ solenniter ab Episcopo benedictæ reconciliari. Qui casus mihi propositus fuit novissimè in Oppido *Gelhausen* in Germania, ab *Illustr. D. Caraffa Legato & Nuncio Apostolico*, eò quod per eam urbem dum transiremus? Religiosi Franciscani templum suum recuperarant, auxilio militum Hispanorum, ibidem Præfidiariorum,

roga-

rogabantque auctoritate Illustrissimi
locum iterum reddi sacris usibus; dif-
ficultas verò movebatur, propter cor-
pora Lutheranorum ibi sepulta, an
prius exhumanda forent: Et ob ratio-
nes dictas, respondi quod non esset ne-
cesse: cum nec etiam tunc temporis,
licet discerni potuissent; aliqua sepul-
chra hæreticorum, conveniens fuisset
ea dejici, ne novi tumultus suscitaren-
tur in Civitate planè hæreticorum, &
ocasio eis daretur inclamandi pacta
Cæsarea effringi.

Quod si verò contingat in loco sa-
cro temerariè sepeliri aliquem nomi-
natim excommunicatum, sepelientes
excommunicationem incurrunt, ut
habetur in *Clementina 1 de sepult.* Nec
divina officia ibi celebrari debent, nec
fideles sepeliri, donec extrahatur cor-
pus, & reconcilietur locus. Si vero si-
gna pœnitentiæ edidit excommunica-
tus talis, poterit absolvi post mortem
ab illo ad quem spectabat auctoritas
absolvendi. Vide *Navar. c. 26. & To-
let. lib. 1. c. 16.*

3. Privantur sepulturâ duellantes, si in conflictu decesserint *Item* occidentes se ex desperatione vel ira, si nullum contritionis signum ostenderint, Qui autem seipsum occidit, cum mentis compos non esset, non privatur. Imò cadaver hominis fidelis, si inveniatur in puteo, in loco sacro est humanandum. Conjicitur enim probabiliter, vel casu decidisse, vel violenter ab aliquo dejectum. Ita *Rodriguez* p. 2. c. 56.

4. Privantur blasphemæ, nisi signa contritionis dent. Si autem in morbo quis blasphemet, & possit conici quod ex phrenesi, pro ut contingit quandoque fabricitantibus: etiam si moriatur sic, non propterea privatur loco sacro. Prudenter autem judicandum est, ex qua causa, ex qua dispositione blasphemet. Sunt & alia peccata quæ specialiter enumerantur à Summistis, ob quæ denegatur sacra Sepultura, Vide latè *Sylvestrum*, & alios V. *Sepultura* Inter illa enumerant Raptores bonorum alienorum. *Item*

usur-

usurpatores decimarum, si in fine vitæ non restituant, aut non dent cautionem de restituendo.

Postremò, privandi sunt sepulturâ, non solum qui non sunt confessi, aut qui non communicarunt in Paschate, hoc publicè innotuerit; sed & omnes qui moriuntur in peccato mortali notorio, seu manifesto, sine signis pœnitentiæ; ut meretrices, concubinarij, usurarii, & qui in flagranti delicto occiduntur. Sufficit autem unus testis fide dignus, qui attestetur dedisse signa contritionis, ut possint sepeliri.

Non desunt aliqui existimantes quemlibet peccatorem publicum, non excommunicatum, posse sepeliri in loco sacro, licet exterius pœnitentiæ signa non dederit, quia interiùs potuit pœnitere. Quæ sententia, si probabilis sit, multis anxietatibus poterit Parochos liberare. Vide *Dianam. p. 5. r. 3. resol. 99.* citantem *Hurtadum de Mendoza.* Vide ibidem de duellantibus sepeliendis, si aliquanto tempore super-

super-

supervixerint, ita ut brevem confessionem facere potuerint: nam tales possunt dici, *non decessisse in conflictu*, strictissimè interpretando legem penalem. Ita nonnulli probabiliter. Sic si extra locum conflictus exportati fuerint, & ibi mortui, poterunt sepeliri in loco sacro.

5. *QUAERO. An debeant permitti aperiri corpora defunctorum?* Resp. ex iusta causa id posse fieri ex consensu propinquorum, maximè cum grassantur morbi aliqui ignoti, ideoque aperiunt Medici, ut illis provideant.

TRACTATUS VII.

RESOLUTIONES QUÆSTIONUM
Pastoralium.

DE ORDINANDIS VEL
ordinatis:

CAPUT I.

De impedimentis ordinum:

I. *QUAERO. Quinam incurrant suspensionem ab Ordine?* Resp.
i. Qui absque examine, & Episcopi consensu furtim injecisset se multitudinè
examin-